

Motion till riksdagen 2021/22:4510

av Daniel Riazat m.fl. (V)

med anledning av prop. 2021/22:160 Skolans arbete med trygghet och studiero

1 Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett reviderat lagförslag som inte reglerar användandet av mobiltelefoner i skolan och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett lagförslag som ger enbart pedagogisk personal befogenheterna att ingripa för att säkerställa trygghet och studiero och tillkännager detta för regeringen.
3. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att regeringen bör återkomma med ett justerat lagförslag där datum för ikraftträdandet är 2023 och tillkännager detta för regeringen.

2 Inledning

Vänsterpartiet välkomnar flera av förslagen i regeringens proposition om skolans arbete med trygghet och studiero men saknar ett större resonemang om grunden till upplevelsen av skolan. Vi instämmer i den beskrivning av skolan som Specialpedagogiska skolmyndigheten ger i sitt remissvar, att mycket av den oro och beteendeproblematik som finns i skolan uppstår i elevens möte med en otillgänglig lärmiljö och handlar ofta om bristen på stöd och anpassningar. Och även det som Lärarnas Riksförbund för fram om att det inte är ovanligt att elever som stör undervisningen har behov som inte tillgodosetts på grund av en pressad situation som innebär att läraren inte har tid eller resurser att tillgodose behoven och inte heller har fungerande stöd för detta i den organisation där läraren är verksam.

Vänsterpartiet har länge påtalat att utvecklingen går åt fel håll i skolan. Elevers bakgrund spelar allt större roll för skolresultaten samtidigt som lärarnas faktiska möjlighet att ge alla elever det stöd de behöver minskar. Hur mycket elever lär sig beror i dag

alltmer på vilken skola de hamnar i och på föräldrarnas utbildningsbakgrund. Vänsterpartiet vill skapa en jämlik och sammanhållen skola. Förskolan och skolan ska lägga grunden för ett liv med möjligheter – inte ett förstelnat klassamhälle, som i sin tur leder till otrygghet och splittring.

Skolan kan inte avskaffa klassamhället men jämna ut skillnader så att alla barn får en bra start i livet. Det innebär att skolan måste bli mycket bättre på att erbjuda elever särskilda stödinsatser, något som har stor betydelse för det förebyggande trygghetsarbetet. Dessa insatser måste ständigt följas upp och omprövas så att de hela tiden är anpassade till elevens behov. Våldsyftningar och mobbning ska aldrig accepteras samtidigt som mest fokus bör ligga på att motverka grundorsakerna.

Därför instämmer Vänsterpartiet i synpunkterna från Sveriges Skolledarförbund och deras bild av utvecklingen av utbildningssystemet, att staten försöker möta kvalitetsbrister i verksamheterna genom än mer detaljerad reglering. Vi instämmer även i synpunkten att det är dags för större förändringar på systemnivå för att försäkra alla elever i alla skolor rätten till en utbildning präglad av trygghet och studiero. En sådan systemförändring är t.ex. att avskaffa marknadsskolan och förändra skolpengssystemet så att mer resurser används på elevstödande personal i stället för att bli vinster som hamnar i skatteparadis.

3 Mobiltelefonerna

Regeringen vill i propositionen göra en skollagsreglering av användandet av mobiltelefoner. Precis som många remissinstanser motsätter sig Vänsterpartiet den typen av detaljstyrning av verksamheten. Som Stockholms universitet påpekar i sitt remissvar riskerar den typen av lagstiftning att påverka tilliten till lärarna, eller som SU skriver: ”Lärares förmåga att göra egna relevanta bedömningar verkar inte ses som tillräcklig, utan behöver regleras av lagstiftning.” Vänsterpartiet vill återuppbygga läraryrkets status. För att åstadkomma det måste synen på lärares arbete präglas mer av tillit till lärares förmåga att kunna utföra sitt arbete. Som universitetet skriver underskattar förslagen om mobiltelefoner lärares och rektorers kompetenser och förmåga att skapa ett gott arbetsklimat för elever och för varandra. Vänsterpartiet instämmer också i remissvaret från Norrköpings kommun att om tanken med regleringen av mobiltelefoner är att förebygga kränkande fotografering och filmning samt stoppa en pågående kränkande användning så bör fokus läggas på det förebyggande arbetet på skolorna. Eleverna måste medvetandegöras om allvaret i att utsätta andra för filmning eller fotografering på ett sådant sätt att det kan anses kränkande, förnedrande eller olämpligt. Regeringen bör återkomma med ett reviderat lagförslag som inte reglerar användandet av mobiltelefoner i skolan. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

4 Befogenheter för all personal

Regeringen föreslår i propositionen att all personal ska ha befogenhet att säkerställa trygghet och studiero, vilket innefattar att ingripa fysiskt. Vänsterpartiet instämmer i synpunkterna i remissvaret från Sveriges Elevkårer om att det är olämpligt att ge övrig

skolpersonal såsom vaktmästare och elevassistenter ytterligare befogenhet då de saknar den utbildning och kompetens som möjliggör ett välinformerat beslut i svåra situationer.

Precis som Specialpedagogiska skolmyndigheten skriver i sitt remissvar behöver skolpersonal stöd gällande förutsättningar att ingripa i akuta situationer. Vänsterpartiet instämmer i att det inte är en förändrad bestämmelse om befogenhet som skolpersonal är i behov av. Som Specialpedagogiska skolmyndigheten skriver finns det flera risker med förslaget, där de ”vill särskilt betona risken för att ett beteende som beror på en elevs funktionsnedsättning kan missuppfattas och leda till att personal ingriper fysiskt mot eleven trots att det varken är en lämplig eller befogad åtgärd. Beteenden hos elever med funktionsnedsättning kan vara en del av konsekvenserna av funktionsnedsättningen. Sådana beteenden kan misstolkas och missförstås, vilket kan leda till att situationen förvärras”.

Även Diskrimineringsombudsmannen lyfter vikten av att jobba med att skolan är tillgänglig och verksamheten anpassad för alla elever: ”Det finns vidare anledning att framhålla att det i de tips och klagomål som DO tar emot rörande bristande tillgänglighet för elever med funktionsnedsättning på ett tydligt sätt framgår hur brister i skolors arbete med extra anpassning och särskilt stöd har en negativ påverkan på elevernas trygghet och studiero. Bland annat kan en elevs ordningsstörande beteende bero på att eleven inte fått det stöd som hen behöver.”

Precis som Barnombudsmannen påpekar i sitt remissvar har personal utan pedagogisk inriktning redan befogenhet att ingripa utifrån nöd- och nödvärnsbestämmelser samt utifrån vad som följer av tillsynsplikten. Regeringens fokus borde i stället ligga på det som BO också skriver om, nämligen behovet av tillräckliga personalresurser, utbildning, stöd och förutsättningar för kollegiala samtal om svåra situationer som uppstår, vilka är de avgörande faktorerna för att skapa trygga lärare som har rätt verktyg för att ingripa. Därför bör regeringen återkomma med ett lagförslag som ger enbart pedagogisk personal befogenheterna att ingripa för att säkerställa trygghet och studiero. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

5 Ikraftträdandet

Vänsterpartiet instämmer i Skolverkets kritik mot datumet för ikraftträdandet. Som Skolverket skriver behövs ytterligare framförhållning för att det förändrade regelverket ska kunna implementeras på ett bra sätt. Ett år som 2022 när det kommer flera omfattande lagändringar samtidigt som nya läroplaner börjar gälla behöver skolorna ges tid att implementera propositionens förändringar, särskilt eftersom de fortfarande hanterar konsekvenserna av flera år med pandemi. Regeringen bör därför återkomma med ett justerat lagförslag där datum för ikraftträdandet är 2023. Detta bör riksdagen ställa sig bakom och ge regeringen till känna.

Daniel Riazat (V)

Ida Gabrielsson (V)

Christina Høj Larsen (V)

Momodou Malcolm Jallow (V)

Maj Karlsson (V)

Karin Rågsjö (V)

Vasiliki Tsouplaki (V)